

PRIO
KLIMATANPASSNING

Nationell konferens för att sprida kunskap och utbyta erfarenheter för att fortsätta bygga ett klimatresilient Sverige.

PRIO
KLIMATANPASSNING

10.15 – 12.00

Transformativ klimatanpassning – när små steg inte räcker

Medverkande

Moderator

Anna Blomqvist
Sakkunnig inom klimatanpassning
SMHI

Emily Boyd
Professor
Lunds universitet

Johannes Hagström
Hållbarhetschef
Trelleborgs kommun

Per Elvingson
Trafikplanerare
Örebro kommun

Karolina Isaksson
Professor
Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI och KTH

Helena Björn
Expert vatten och miljö
Boverket

Niklas Fernqvist
Utvecklingsledare klimatanpassning
Göteborgs stad

Transformativ klimatanpassning
Från klimatrisker till samhällsförändring

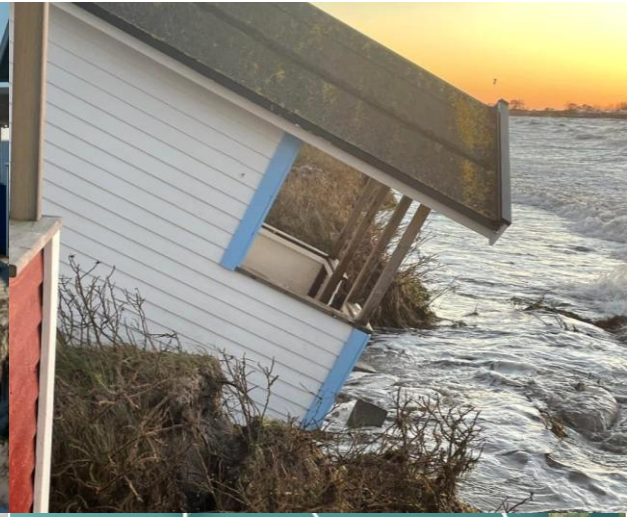
Prio klimatanpassning 2026 SMHI:s nationella konferens om klimatanpassning 21–22 oktober 2026 | Norrköping

Session 2A: Transformativ klimatanpassning – när små steg inte räcker Onsdag 21 oktober 2026

EMILY BOYD, PROFESSOR, LUNDS UNIVERSITET BEIJERINSTITUTET FÖR EKOLOGISK EKONOMI, KUNGL. VETENSKAPSAKADEMIEN

SKÅNE
Skanör
Falsterbo
Höllviken
Ljunghusen
1 km
Mur och skyddsvallar
(Cirka 21 km)

Anpassning eller transformation?

INKREMENTELL ANPASSNING

Förbättra åtgärder

Minska risker

Bevara strukturer

TRANSFORMATIV ANPASSNING

Ompröva mål

Förändra institutioner

Möjliggöra nya framtider

Schematisk illustration – inte empiriska data

LUND UNIVERSITY

Risker - Aktörer - Ansvar

ICARUS | Kvalitativa intervjuer med nationella, regionala och kommunala aktörer

LUND UNIVERSITY

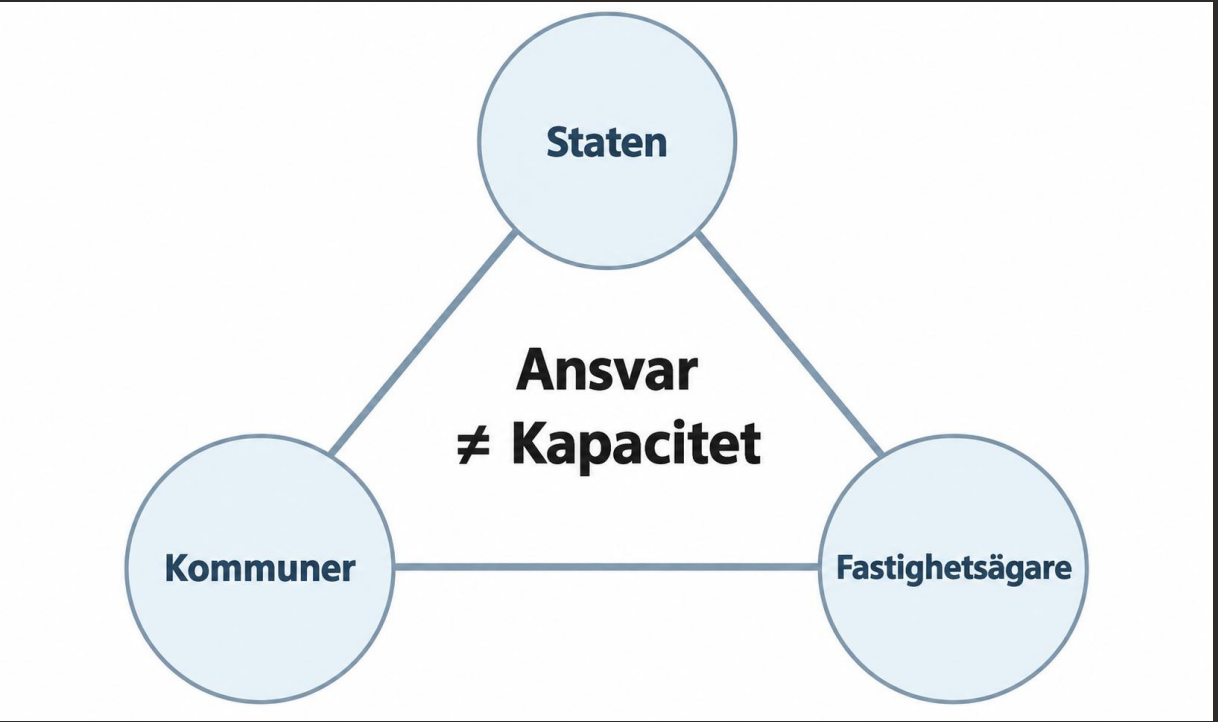
När aktörerna ser olika framtider

LUND UNIVERSITY

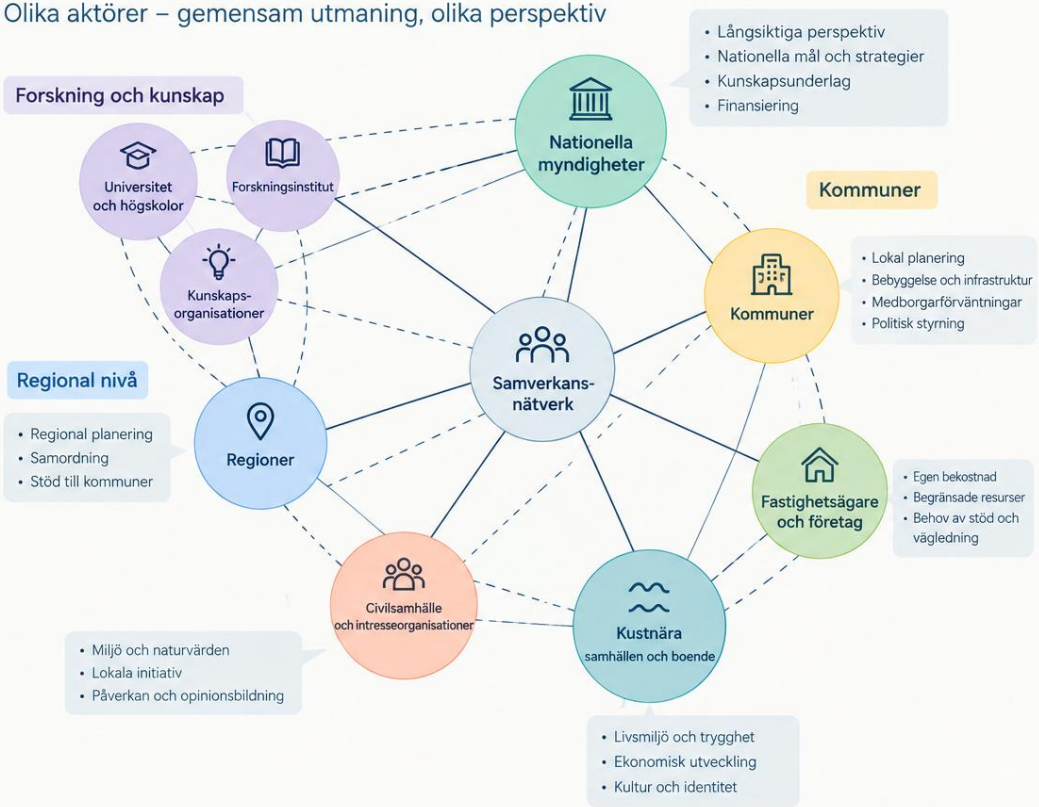
Ett samhällskontrakt i förändring

LUND UNIVERSITY

Nätverk för kustanpassning i Sverige

Olika aktörer – gemensam utmaning, olika perspektiv

Aktörsgrupper

- Nationella myndigheter
- Kommuner
- Fastighetsägare och företag
- Kustnära samhällen och boende
- Civilsamhälle och intresseorganisationer
- Regional nivå
- Forskning och kunskap

Samarbete och relationer

- Regelbundet samarbete
- Annat samarbete
- Begränsat/indirekt samarbete

Några insikter från ICARUS

- Det finns många nätverk och forum för samverkan på nationell, regional och lokal nivå.
- Kunskapsutbyte och relationer är viktiga, både i formella och informella sammanhang.
- Samverkan leder inte automatiskt till gemensam riktning, delat ansvar eller transformativ förändring.

Källa: Garland & Boyd, ICARUS, kvalitativa intervjuer i Sverige (2025/26). Schematisk illustration nätverksrelationerna är inte kvantitivt kartlagda

Vad krävs för transformativ klimatanpassning

- Våga diskutera olika framtider
- Ompröva ansvar och resurser
- Skapa förutsättningar för kollektiv handling

LUND UNIVERSITY

PRIO
KLIMATANPASSNING

Nationell konferens för att sprida kunskap och utbyta erfarenheter för att fortsätta bygga ett klimatresilient Sverige.

Transformation i kommuner

- exempel från området hållbar mobilitet

Karolina Isaksson, professor i transportpolicy och transportplanering

vti

”Övergång till klimatresilienta samhällen kräver transformativ eller djupgående/genomgripande systemförändring”

(IPCC/Pathak et al., 2022, p. 33)

Vad handlar det om på transportområdet?

Minskad sårbarhet för det som följer i klimatförändringars spår

Foto: Karin Odén, SGI

Omställning till mer hållbara och resilienta system för mobilitet och tillgänglighet

Foto: Belish / Mostphotos.com

path dependency [stigberoende]:
Beslut och synsätt som finns sedan tidigare fortsätter att ha stort inflytande, även om politiska mål och viljeinriktningar ändras (Arthur, 1988)

Fyra kapaciteter för transformativ klimatstyrning

Styrningsförmåga		**Output**
• Förvaltarskap	Utveckla kunskap för system-förståelse, stärka självorganisering, initiativ för uppföljning och lärande.	Kunna se och förhålla sig till förändringsbehov, osäkerhet och risker.
• Upplåsning	identifiera stigberoenden, makt och intressen, utmana motstånd mot förändring.	Bredare insikter om, och stärkt förmåga att se och ifrågasätta ohållbara system/strukturer.
• Transformering	utveckla alternativ till det befintliga, testa och lära, synliggöra möjligheter och förankra dessa i befintliga sammanhang.	Utveckling och förankring av ”det nya”.
• Orkestrering	strategisk sammankoppling och länkning mellan nivåer och sektorer. skapa nya möjlighetssammanhang.	Stärkt sammanlänkning mellan aktörer och nivåer, synergi-skapande.

efter Hölscher m.fl.2019

Vad kan omställning handla om i praktiken? – vanliga exempel

Foto: Guiseppe Liverino

TT/nyhetsbyrån

Foto: Staffan Claesson

Foto: Malin Grönborg

Vad handlar det (också) om?

Prova nya/andra koncept och lösningar, engagera invånare, utveckla kunskap om hur vardagen ser ut

Visa vad hållbar mobilitet kan handla om och hur det känns att vara i sådana miljöer

Tydlighet om förändringsbehov och beredskap att hantera lokala reaktioner

TT/nyhetsbyrån

Foto: Staffan Claesson

Nya finansierings-upplägg mellan stat-region-kommun

Foto: Malin Grönborg

Vad behövs det mer av?

- Insikt om behov av djup systemförändring
  - där anpassning och minskade utsläpp går hand i hand. Vad står på spel?
- Mer konkreta mål och operativa strategier
  - vad behöver åstadkommas - till när?
- Metoder och sammanhang som stärker vår föreställningsförmåga
  - om **olika** tänkbara framtider.
- Klarhet i roller och mandat
  - vem ansvarar för djup systemförändring? Och hur kan det gå till.
- Kunskap om och åtgärder mot hinder mot omställning
  - trögheter, motstånd, maktrelationer.
- Politiskt ledarskap och medborgarinvolvering

vti

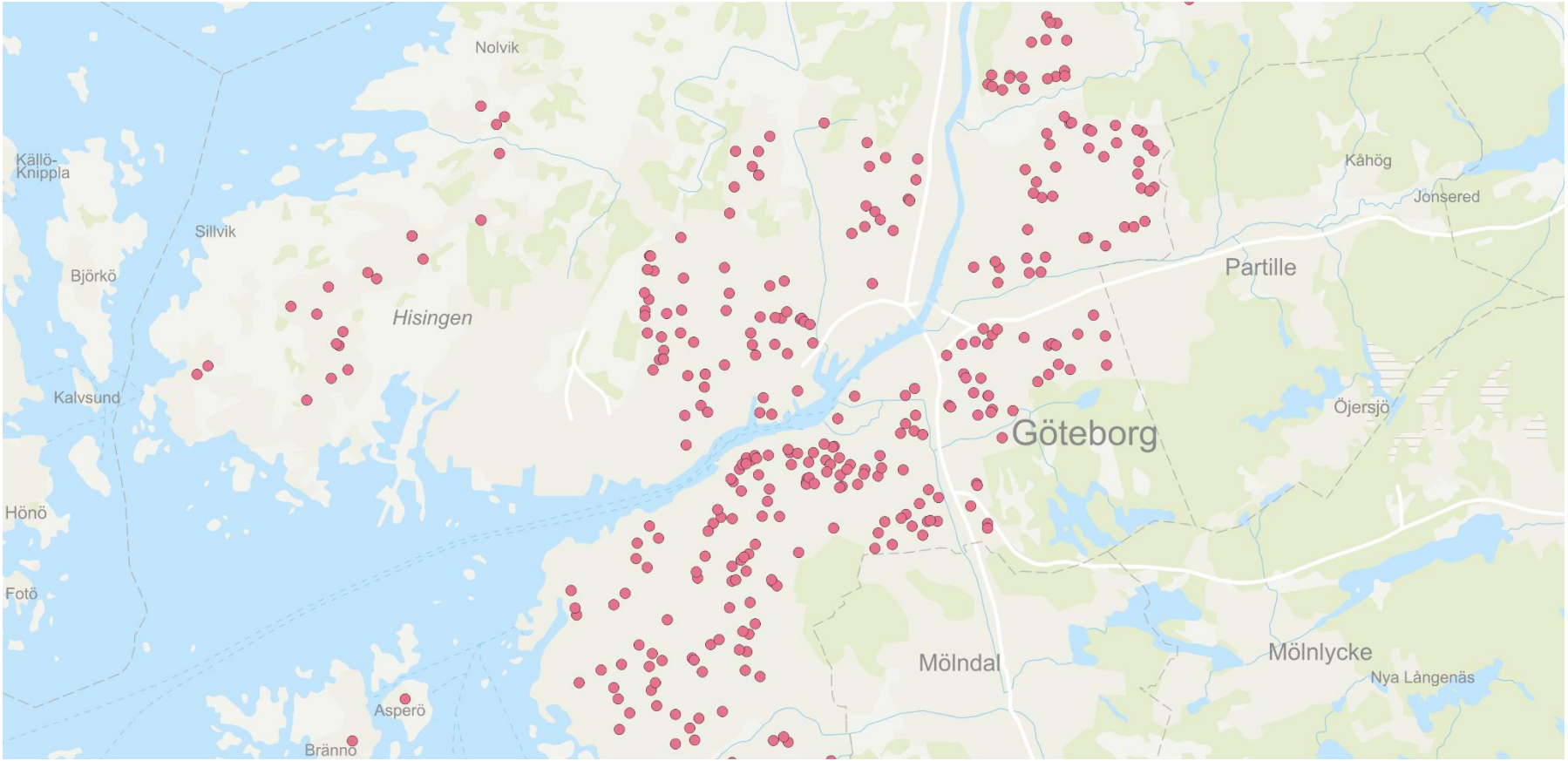
Panelsamtal

- Johannes Hagström, Trelleborgs kommun
- Per Elvingson, Örebro kommun
- Helena Björn, Boverket
- Niklas Fernqvist, Göteborgs stad

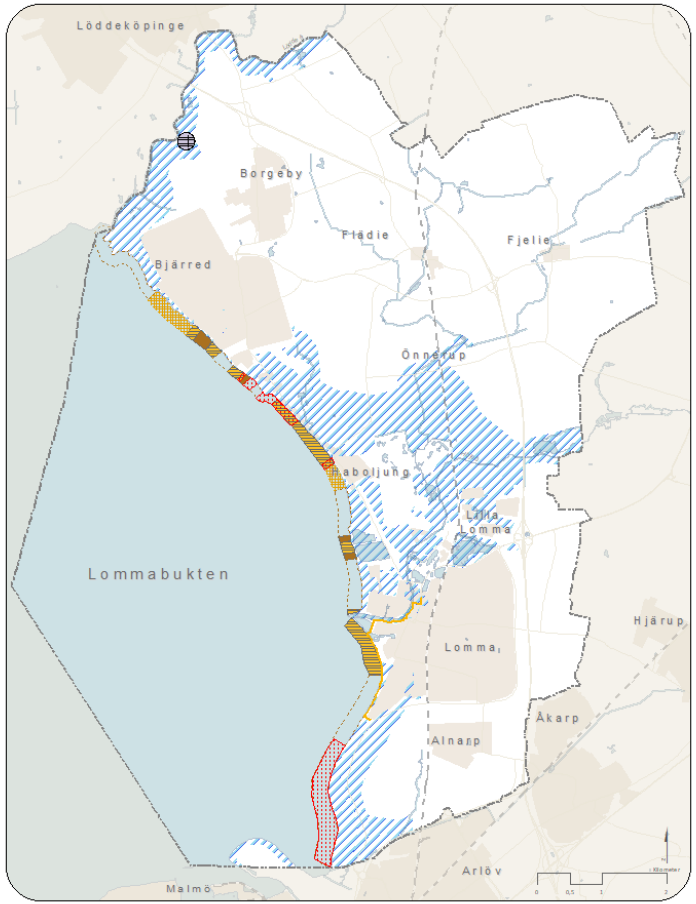
Inspirationsbild framtagen av Sweco. Vidareutvecklad av Trelleborgs kommun.

-comsto
I PARTNERSKAP MED ELITE HOTEL
TYRENS
DIRTY TACO
DIRTY TACO

Göteborgs Stad

Övriga skyddsåtgärder för klimatanpassning

Tack!

PRIO
KLIMATANPASSNING